

ABONAMENTUL:
Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— "
Pe 3 luni . . . 7.— "
Pe o lună . . . 2.40 "
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nr.1/a
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se înapoiază.

Ziua de Ajun

Arad, 5 Ianuarie.

Ziua bucuriilor de altă dată, Ajunul Crăciunului ne-a sosit și azi. Negrul și tristul Ajun pe care a doua oară ne este dat să-l trăim în giulgiul durerii de azi. Trăiesc încă viu în sufletele noastre serile geroase, albe și senine în care copiii încărcăți de zăpadă ne vesteau nașterea Mântuitorului Isus. Și ne înduioșează și azi amintirile senine ale belșugului de viață isvorit din toată bucuria spontană a copiilor de școală cu preocupările de Irozi și împodobirea Vifleemului cu luminițe și păpuși.

Gerul aspru al iernei pare că nu mai era simțit în seara asta de neastâmpărul abundenței de viață în care străzile satelor pustii de altă dată la orele înserate, răsunau de glasurile tinerești în colindele povestitoare ale minunii. „Florile-s dalbe” răsuna la ferestrele căsuțelor curățele care toate revărsau căldură și dragostea în astă seară sfântă. Mamele își învăluiau odoarele mai mititele cari abia de-o șchioapă, știau și ei să îngâne alături de frații lor mai răsăriți „O ce veste”. Câtă bucurie de nucile și banul, adunate în traista mai mare decât omușorul care de cu vreme striga pe la ferești „bună seara lui Ajun”.

Ziua bucuriei copiilor și a mulțumirii celor ce-i au, seara de Ajun bogată de altă dată, te dorim azi senină și curată așa cum ne-a fost dat să te-avem în șirul anilor. Plâng satele pustii, te invoacă copilașii orfani de astăzi, părinții părăsiți, nevestele și mamele prăpădite! Ne-ai sosit și a doua oară pentru

ca să te bineventăm cu sufletul întristat, cu gândul la cei duși departe, la dragii noștri căror nu le este dat ceas de odihnă și o clipă senină în urgia care îi răpește.

Doar vâjăitul asurzitor al gloanțelor ce zboară în aer le este glas de colindă și jocul tunurilor povestea lui Irod. Sufletul pribeag și gândul fără stavilă al omului creștin, este încălzit bietul la lumina palidă ce i se arată, lumina mântuirii. Suntem cu voi vitejii noștri dragi, voi, mândria noastră, fala și nădejdea noastră. Vă învăluim în gând cu căldura acelorași seri de Ajun dătătoare de senin și bine ce le-ați trăit în mijlocul căminului vostru, impresurați de darurile ce Dumnezeu vi le-a dat pentru fericirea voastră și viitorul nostru.

Vă trimitem cuvântul nostru de îmbărbătare, vouă celor cari n-aveți astăzi cânt de colindă din satele pustii, părăsite și îndoliate.

Ne îmbrățișem cu voi durerea noastră vie simțită pentru pierderea fiecărui strop de viață dat cu gloria vitejiei voastre pentru dreapta apărare a pământului în care ne-am născut. Spre voi se îndreaptă astăzi gândul nostru sbuciumat.

Și în ziua de glorie și mare sărbătoare când vă veți întoarce în mijlocul nostru, la vetrele voastre cari pustii sunt fără voi, am vrea să vă răsplătim cu toată dragostea sufletului nostru, să vă dăm îndoite ceace n-ați avut în seara colindelor și a bucuriilor.

Nouii prefecți: dr. Baross Ferencz și Kintzig János.

Arad, 5 Ianuarie.

Confirmând știrea notificată și în acest ziar într-unul din numărul trecuți Monitorul oficial publică în numărul său de ieri numirea de prefect a dlui Dr. Baross Ferencz pentru comitatul Aradului și a dlui Kintzig János pentru orașul Arad.

După multe decenii, acum pentru prim dată, se desparte deci postul de prefect al comitatului de cel al orașului Arad. Motivele adevărate ale acestei schimbări noi nu le cunoaștem. Ne sunt indiferente. Se pare că s'au avut în vedere și interese particulare ale partidului guvernamental, dar, la orice caz, noi credem că despărțirea aceasta nu poate fi în detrimentul celor două municipii. Doi bărbați, fără îndoială, pot să săvârșească mai mult decât unul.

Numirea de prefecți pentru orașul și comitatul Aradului, bine înțeles, pe noi ne atinge de aproape. În orașul Arad locuiesc peste 10 mii de Români, iar populația comitatului 80% e românească. Și cum în statul nostru prefecții au cea mai mare parte în conducerea de fapt a vieții publice și sunt oarecum nu numai controlorii, dar diriguitorii chipului cum se face îngrijirea pentru populație din partea organelor publice, felul de a gândi și mai vărtos felul de a faptui a prefecților este un factor important pentru binele acelora, cari sunt avizați cercului de competență a acelor prefecți.

Prefecții însă, firește, reprezintă în municipiile lor politica oficială de guvernământ. Or, se știe, noi suntem contrari acestei politici. Vom fi deci contrari și noilor prefecți. Noi în cadrele constituției țării noastre și cu armele legale admise prin această constituție vom combate și pentru mai departe guvernul și vom combate și pe prefecții săi. Contrar nu va să zică însă duș-

Crăciun.

In șiruri tulgășorite coboară peste sat,
Și-a clopotelor glasuri, prin vânt și munți străbat.
Și toacă se aude, și toate par'că spun:
E sărbătoarea păcii, e ziua de Crăciun.

Părintele 'n ornate asteaptă pe creștini,
Dar casa slântă-i goală, abia sosesc puținii
Moșnegi căruiți ce calcă în groapă c'un picior
Și lângă strana goală băeți — nepoți de-al lor.

Pe unde vor fi oare, voinicii, fiii mei?
Părintele se 'ntreabă — și pleacă după ei,
La casa lor se 'ndreaptă cucernic gândul lui,
Dar casa e pustie, în casă nime nu-i.

Căci tată, fiu și frate, de mult s'au dus în loc
S'aducă fărâș lălă, și neamului noroc...
Cu gândul larăș pleacă părintele preabun,
Căci vrea să-și vadă fiii în ziua de Crăciun.

Cutreeră acuma păduri și văi adânci
Și stepe 'ngrozitoare și munți înalți și stânci.
Pătrunde cu gândirea o tristă, rece țară
Cu vaete și lacrimi, cu dor și jale-amară.

Dar nici aici nu-i allă... — Părintele duios
'Și-ndreaptă acum gândul pe-un râu ce curge 'n jos
Pe lângă el coboară, dar inima-i se trânge,
Căci lângă râu zac morții, și râul e de sânge...

Numărul popular pe 1 an 4 cor.

— De-o parte și de alta, în jur movile ml. —
— Aici pe plaiul Morții din stepile pustii
Pe plaiul ud de sânge cu oase-acoperit —
Aici își allă fiii — Părintele smerit...

1915.

Maria Cioban-Dr. Botiș.

Aurul risipit.

Soarele scăpătase după deal în urma lui,
cerul țârea asemenea jăratecului din cuptorul care răspânda o căldură binefăcătoare în odaia aranjată cu gingășie în care trei prietene se adânciseră în gânduri, urmărind cu ochii razele soarelui cari se stângeau.

„Ce trist tablou”, zise una dintre prietene.
„De un timp, de câte ori văd roșeața din urma soarelui de iarnă, totdeauna mă înfior. Mi se pare că ar fi un ocean mare, plin de sânge, iar noriișorii albi, respirați și rămași în urma soarelui mi se par tot atâția frați de ai noștri dragi, presărați pe câmpul de luptă... Cine știe cum va fi Crăciunul scumpilor noștri eroi! Ei desigur vor suporta durerile trupesti mai ușor decât dorul după ai lor, decât durerea sufletească care te sfășie inima”.

Peste sat se lasă negura prevestitoare de iarnă grea. Străzile par'că sunt moarte, iar negura care le înfășoară pare că ar fi aripile

morții. Prietenile se uitară una la alta. Le preocupă un singur gând: gândul că Atotputernicul Dumnezeu să se îndure să trimeată pe ingerul păcii în noaptea sărbătorii Crăciunului la toți cei învrăbiți și să le trezească în suflet mila.

„Cât belșug de bunătate poți împărți acum celor năcăjiți căci ori unde privești afli numai amar”.

În sobă lemnele erau pe sfârșite, iar lumina jăratecului desemna în chilie fel de fel de forme roșietice. Atunci una dintre prietene zise: „Când mă gândesc la bogăția unor suflete care cu lăpădare de sine împart sentimentele lor frumoase, totdeauna îmi vine în minte o istorioară auzită dela bunica mea.”

A fost odată o doamnă pe care o dăruise bunul Dumnezeu cu o bogăție nespum de mare. Din pricina aceasta ea nu putea vedea pe nime suferind. Ori vrednic, ori nevrednic, ea unde vedea durere sau năcaz, săria în ajutor și cu amândouă mâinile împărția aurul fără a aștepta sau a cere dela cineva vre-o răsplată.

De multe ori, văzând prietenile ei atâta bunătate și așa de puțină recunoștință din partea acelora, la cari le făcea bine, îi spunea: „Dragă, de ce îți risipești avutul tău; nu observi tu, că nu sunt toți oamenii vrednici de bunătatea ta? Nu vezi tu, cum în loc de mulțumită și de recunoștință, care ar trebui să ți-o dele, te cle-

Prețul unui exemplar 10 lileri.

Numărul popular pe 1/2 coreean

man. Am dat la diferite prilejuri dovezi, că primum laptele oamenilor cu absolută obiectivitate și suntem capabili de a desface calitățile individualităților de concepțiile lor politice. Vom ni-zui deci să dărimăm politica actuală de guvernământ în Statul-Ungar și s'o înlocuim cu politica egalei îndreptății a tuturor neamurilor din această țară, dar lupta noastră politică a fost și va fi loială, cinstită și patriotă. Tot astfel deci nici în contrarii noștri politici nu vedem dușmani. Persoanele noilor prefecți ne sunt cunoscute, chiar simpatice, noi le anunțăm opoziția noastră politică, dar ei știu că această opoziție isvorește din cel mai curat gând patriotic și astfel suntem convinși, că și dânsii vor privi raporturile dintre noi cu acelaș discernământ al concepțiilor, cu care îi întâmpinăm noi pe dânsii. Inafară de cadrele luptelor constituționale politice sperăm, că noii prefecți vor fi amicii dreptății și nu vor admite nici o păgubire a intereselor materiale, culturale și bisericesti ale poporului românesc îndrumat îngrijirii lor. Ei nu vor vedea străini în locuitorii români ai orașului și comitatului Arad, ci-i vor privi și pe acești Români cetățeni egal îndreptățiți ai Ungariei. Urmând dlor acestei concepții, noi le vom fi contrari, dar le vom da tot sprijinul nostru tuturor încercărilor și fapturilor, cari vor avea de scop binele obște.

In acest înțeles salutăm pe dnii Dr. Baross Ferencz și Kintzig János în noua lor demnitate de prefecți. Clara pacta — boni amici.

Intră Scylla și Charybdis.

Declarația regelui Constantin. — Protestul puterilor centrale pe lângă guvernul grec. — Părere italiană despre viitoarele lupte în Balcani. — Un ordin de zi al generalului grec Mosopulos — Forțele balcanice ale împătritei înțelegeri. — Consiliul deținuți în Marseille. — Regele Constantin bolnav. — Intrevederea regilor Petru și Nichita în Salonic.

Arad, 5 Ianuarie.

Regele Constantin al Greciei a făcut interesante declarații corespondentului lui *Daily Chronicle* despre situația critică în care se găsește azi Grecia.

Regele Greciei a spus corespondentului că nu poate înțelege procedura Angliei. El nu se teme de un atac împotriva Greciei, dar pretinde, ca acesta să se dea pe față, iar nu pe ascuns.

vetesc în dosul tău, te invidiază, voind să aibă tot avutul tău? Nu vezi, dragă, că nici inima ta nobilă nu voesc să ți-o recunoască, ci spun că tu vrei să fi numai preamărită înaintea lumii pentru binefacerile tale? Nu vezi tu dragă că de multe ori, orbiți de perfidie nici nu pot vedea că le dai aur adevărat, curat, strălucitor?"

Doamna tăcea și zimbând cu resignație, privia în zare, ca și când ar vedea o altă țară, o altă lume... După o scurtă tăcere răspunse: „Dragelor, făcând bine oamenilor, fie ei buni sau răi, implinesc numai o poruncă sfântă a Părintelui ceresc și o dorință a sufletului meu. Că lumea ce zice, puțin mă tulbură. Căci mie mi-a dat Preabunul ceea ce n'are lumea clevețitoare. Mie mi-a dat o inimă care înțelege glasul frumosului și al binelui și mi-a dat totodată și puterea de a împărți aceste daruri între cei năcăjiți”.

„Bine, bine, dragă, tu dai cu amândouă mâinile și nu vezi, că te despoi de nimbul tău de a fi bogată? Deja vorbesc oamenii că tu nu mai ai atâtea avuții!”

Iarăș zimbi doamna cu bunătațe. Apoi ridicându-și mândra capul, spuse simplu: „Dragelor mele, mie-mi rămân mărgăritarele”.

Și într'adevăr! Imensa bogăție a unei astfel de inimi numai de foarte puțini pământeni poate fi apreciată și înțeleasă în mijlocul societății omenestii.

La observarea malițioasă că el e *cumnatul* împăratului Wilhelm, regele Constantin a declarat, că el e doar și *nepotul regelui Angliei*.

Mi-am dat cuvântul — a spus regele Greciei — că voi păstra o neutralitate binevoitoare și vreau să-mi țin cuvântul. Eu nu mi-am schimbat părerea.

Interesele Greciei se pot apăra numai prin păstrarea cea mai riguroasă a neutralității.

Ca soldat o spun pe față că n'aș îndrăsnii să trag sabia împotriva Germaniei, care e mare și puternică.

De altă parte e de cumpănit că flota Angliei, în caz de război, ar nimici coastele Greciei.

Trebuie să-mi dai drept, când caut să ocolesc atât primejdia Charybdei germane cât și Scyllei engleze.

Reprezentanții puterilor centrale au protestat pe lângă guvernul grec, împotriva faptului că Anglo-Francezii, în lucrările efectuate în împrejurimile Salonicului, au întrecut convenția stabilită cu guvernul grecesc.

Imediat după ce s'a produs acest demers, miniștrii s'au întrunit într'un consiliu de cabinet, unde s'a discutat asupra chestiunii. Miniștrii au căzut de acord că nu au o bază pe care să se sprijine un protest al guvernului grec împotriva puterilor Quaduplei, dat fiind că s'a protestat odată asupra violării neutralității grecești.

Or, după părerea guvernului grec, un al doilea protest, din moment ce nu poate avea un efect, este inutil și ar putea agrava situația fără un folos practic. Pe aceste considerațiuni se întemeiază răspunsul la protestul puterilor centrale.

Un ziar italian scrie: Impotriva forțelor turcești, se zice că vor fi debarcate noi trupe engleze la Cavalla.

Dat fiind caracterul de lupte de tranșee pe care-l va avea războiul din Balcani, din cauza întăririlor făcute la Salonic, după modelul celor de pe frontul occidental, Germanii

Afară se inoptase. Fulgiori de zăpadă se isbiau de geamul înghețat ca și cum tot atâtea ingerași ar fi lovit sticla cu degetuțele. Pe stradă s'aude un mic sgomot. Zăpada scârțâia, trădând ceva pași mărunți. Prietenile priviră afară și toate trei zimbiră deodată. O ceată de colindători cu steaua și crăii dela răsărit șopteau sub fereastră.

Peste câteva clipe strada pustie răsuna de glasurile curate ale micilor colindători: „Mărire întru cei de sus...!”

Pecica, în ajunul Nașterii Domnului 1915.

Ileana E. Felea-Verenca.

Gânduri.

Poți iubi așa de mult viața încât să-ți devină... insuportabilă.

Adevărul este, ca să zicem așa, o „taină familiară”, pe care natura o păstrează pentru sine și pe care noi o ghicim — sau vag, sau exagerat — din câteva șoapte, gesturi, zimbete...

Se pare, că toate gândurile, câte le avem, ating interesele individului, afară de gândul morții... Când apare acesta — se cutremură viața însăși, fondul metafizic al nostru, — specia, ar zice naturaliștii.

Lucian Blaga.

repară drumurile ca să poată aduce tunuri de calibru mare. Din această cauză ofensiva lor va mai întâzia puțin.

Corespondentul *Magrini* telegrafiază din Salonic cu datul de 1 Ianuarie:

Membrii coloniei franceze și corespondenții ziarelor din statele Înțelegerii l-au vizitat azi pe generalul *Sarrail*, ca să-l felicite de Anul-nou. *Sarrail* a răspuns într'o vorbire scurtă spunând că e mândru, că stă în fruntea armatei franceze orientale.

Pe noi nici când nu ne-au bătut — a spus generalul francez — și am rămas totdeauna stăpâni pe câmpul de luptă.

În sfârșit *Sarrail* și-a exprimat speranța că victoria finală va fi de partea aliaților.

Comandantul francez a fost felicitat de Anul-nou și de generalul grec *Mosopulos*, în numele corpului de armată al treilea grecesc, care se găsește în Salonic.

Mosopulos a dat de Anul-nou un ordin de zi adresat tuturor autorităților grecești și soldaților din Salonic, în care spune:

— Țara noastră iubită, în urma stărilor extraordinare, e impresurată azi de dușmanul ei vechiu. Face amintire în urmă de victoriile corpului de armată în cele două campanii din urmă și spune că *Grecia* chiamă azi din nou sub drapel pe fiii săi ca să apere cu arma teritorul grecesc câștigat cu mari jertfe de sânge.

Ordinul sfârșește: Oiferi și soldați! Nu va fi nici un laș între voi și nime nu-și va părăsi locul, când gloriosul nostru rege se va pune în momentul dat iarăș în fruntea armatei ca să apere drepturile țării și să vă conducă la noui victorii.

După calculările ziarului *Embros*, Englezii și Francezii dispun în Salonic până acum de 1300—1400 tunuri. Artileria debarcată în alte puncte și tunurile așezate la granița Bulgariei numără cam 1200 piese, dacă cuprindem în acest număr artileria care le-a mai rămas Sârbilor și artileria italiană din Albania. Calculând în acelaș chip, forțele antantei în Balcani numără aproape jumătate milion de oameni. Se poate spune că puterile centrale nu sunt în superioritate în Balcan față de Înțelegere în ce privește numărul forțelor. Probabil, că în urma acestui raport partida ofensivă e Înțelegerea.

Agentia *Havas* anunță că consuli deținuți în Salonic au fost aduși la Marseille, de unde au fost transportați imediat spre granița Elveției.

Se anunță din Atena: Regele Constantin răcind din nou, vechea rană care se închisese, a început să supureze. Din această cauză, medicii i-au recomandat să rămână câteva timp în pat.

Din Salonic se anunță că prințul *Andreiu* împreună cu prințesa *Alice* au părăsit alaltăieri orașul, plecând la Atena.

Guvernul grec l-a binecuvântat pe regele *Petru* la sosirea sa pe teritorul grecesc, prin prefectul din Salonic.

Se vestește că în curând va sosi regele *Nichita* la Salonic, unde se va întâlni cu regele *Petru*.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 4 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: În Galiția ostică luptele se continuă. La Toporaui la frontiera basarabeană dușmanul a făcut mari sforțări pentru ruperea rândurilor noastre, întâmpinând aceleași nereușite, ca și în zilele precedente. Toate atacurile rusești au fost respinse dându-se chiar și lupte apropiate. Ciocniri desperate s'au dat îndeosebi în tranșeele din pădurile dela ostul *Ranantei*, în cari s'a distins cu vitejie regimentul 16 de infanterie din *Varasd*. Ca și pe linia din Basarabia așa și atacurile dușmane direcționate la nordost de *Oena* și împotriva întăriturii de pod dela *Usciecka*, precum și toate încerc-

cările energice să intre în pozițiile noastre la nordost de Bucac, s'au nîmicit în apărarea eroilor noștri. Dușmanul a suferit groaznice pierderi. Pe un sector de zece mii metri în fața liniei noastre am numărat 2300 cadavre rusești. Chiar comunicatele lor spun, că din unele batalioane compuse din 1000 oameni la plecarea în luptă, s'au întors 130. Prizonierii lui la nordost dela Bucac se urcă la 800. La Ikva superioară, trupele generalului Böhm-Ermolli au împușcat un aeroplan rusesc, făcând prizonieri pe cei doi ofițeri cari conduceau aparatul.

Pe frontul italian: În sudul Tirolului și pe linia dela Dolomite s'au dat din nou lupte de artilerie. Aviatorii noștri au aruncat bombe asupra stabilimentelor dușmane din Ala. Malborghul a fost din nou bombardat de artileria grea. În valea Flitsch și pe teritoriul Crnului s'a continuat activitate artileristică dușmană. La nord de Bolie trupele noastre au ocupat cu asalt un tranșeu dușman, pentru care se continuă încă lupte desperate. Am respins trei contraatacuri dușmane. Pe platoul Doberdo și în unele puncte ale liniei în cursul zilei se dau lupte de granate de mână și bombe.

Pe frontul sudostic: Nici un eveniment.

Berlin, 4 Ianuarie. — Se comunică dela marele cartier general: Pe nici un front nu s'au dat evenimente de importanță.

Văd. Ana Filip.

— 'Arad, 5 Ianuarie.

La încheierea foii primim trista veste, că doamna Ana Filip, văduva avocatului Dr. Alexandru Filip din Abrud, fost membru al comitetului național, a răposat astănoapte.

Cu văduva Ana Filip se stânge sufletul ocrotitor al tuturor avânturilor naționale și culturale din Munții-Apuseni și în răposata Moșii pierd o reprezentanță clasică a virtuților femeii române. Ca prezidentă a Reuniunii femeilor române din Abrud și jur, văduva Ana Filip a fost susținătoarea aceluși duh sănătos, care a încântat pe toți inițiatorii țării fermecate a lui Avram Iancu și treizeci de ani deardrindul aproape exclusiv din avutul său nobila femeie română a susținut școala românească de fetițe din Abrud.

Cei cari în anul 1901 au luat parte la adunarea generală a fondului de teatru la Abrud își vor aduce vecinic aminte de legendara ospitalitate, cu care Abrudenii au primit lumina românească, ce alergase din toate părțile să se recreieze la umbra codrilor seculari, atât de scumpi sufletului românesc. Și inima acestei primiri ca din povești, era venerabila matroană Ana Filip. Ea a fost centrul vieții sociale românești în Munții-Apuseni decenii deardrindul și casa ei rămâne în amintirea generațiilor viitoare pilda frumoasă a căminului românesc, unde se adăpostește ospitalitatea veritabilă și iubirea deaproape.

Răposata lasă în adânc doliu pe nepotul său distinsul avocat și prietenul nostru d. Dr. Laurențiu Pop, precum și familiile deputaților noștri naționali Dr. Ștefan C. Pop și Vasile Dămian. D. deputat Dr. Șt. C. Pop a și plecat azi cu întreaga sa familie la înmormântare și va petrece mai multe zile în Abrud.

Cu adâncă jale ne închinăm în fața sicriului, care ascunde corpul neînsuflețit al aceleia, care a fost Ana Filip.

Odihnească în pace!

Familiiilor îndoliate exprimăm condoleanțele noastre.

Războiul european.

Consulul austro-ungar din Durazzo despre Albania.

Lugano. — Vențel Lehanec, consulul austro-ungar la Durazzo, care a sosit la Lugano, a povestit amănunte interesante despre evenimentele din Albania. În 20 Decembrie au sosit din Valona la Durazzo pe drumul miștinșos câteva batalioane italiene. *Essad Pașa cu câteva zile mai înainte l'a închis pe consul și funcționarul lui în localitățile consulatului.* Aci se adunase și colonia austro-ungară, care a părăsit Durazzo în 21 Decembrie pe un mic vapor cu vântrele american. Coloniei austro-ungare i s'a alăturat și agentul diplomatic bulgar *Georgiev.* În scopul plecării coloniei austro-ungare consulul *Lehanec* a tratat în persoană cu *Essad Pașa*, care s'a învoit, ca membrii coloniei să se imbarce pe vaporul american, iar nu pe un vapor italian.

Vasul american a parcurs calea pe Adria în 52 de ore și a ancorat în apropiere de Tarent la Gallipoli italian. *Grupul de 43 membri a plecat de aici cu trenul, însoțit de polițisti, la granița Helveției.* În Durazzo au rămas sub protectoratul consulului grec numai doi meseriași germani și câțiva supuși austro-ungari.

În Albania se găsește alimente în cantitate suficientă, deoarece o aprovizionează Italia. În Muntenegru însă, și mai cu seamă în Scutari e foamete. Azi e stăpân în Albania *Essad Pașa*, care a înfrânt cu ajutor sârbesc revoluția musulmanilor din Albania de mijloc, cari înaintaseră până la Durazzo.

Știrile de război se citesc în Durazzo din ziarele italiene, cari sosesc cu o întârziere de 10 zile. În Durazzo adevărat că există o stațiune radiotelegrafică, dar funcționarea ei a fost redusă din motive tehnice. *Restul armatei sârbești se găsește la Tirana și la Elbassan,* de unde merg grupuri la Durazzo pentru aprovizionarea cu alimente. Consulul *Lehanec* a mai spus că *regele Petra a plecat în 19 Decembrie, noaptea, cu un torpilor la Durazzo.* Avea puțin însoțitori și întreg bagajul i se compunea din 20 bucăți.

Prințul de Avarna speră în biruința înțelegerii.

Rotterdam. — Prințul de Avarna, fostul ministru plenipotențiar al Italiei la Viena a făcut declarațiile dela vale unui ziarist american:

— *În Balcan se va decide lupta și biruința noastră.* Noi Italianii vom debarca acolo mereu trupe, pentruca să arătăm, că suntem demni de gloria lui Garibaldi. În Alpi de sine se înțelege nu putem face minuni, am făcut cât a fost posibil, mai mult nu putem pretinde dela soldații noștri. *Am fi făcut o mare greșală dacă am fi primit în urma tratatelor ceceace am cerut.* Trebuie să luăm cu armele ceceace este al nostru, iar nu ca despăgubire sau ca milostenie. E tare convingerea mea, că îndată ce trupele italiene vor coopera în Balcani cu celelalte trupe ale înțelegerii, se va decide lupta și acesta va fi cel dintâi pas spre biruința noastră.

Obligativitatea serviciului militar se va extinde și asupra Irlandezilor.

Rotterdam. — Agenția Reuter anunță, că legea despre introducerea obligativității serviciului militar în Anglia se va extinde și asupra Irlandezilor.

Londra. — Partidele parlamentare roagă pe deputați ca să se prezinte la ședința de Mercuri (5 Ianuarie) a camerei comunelor, când primul ministru Asquith va depune pe biroul camerei proiectul despre introducerea obligativității serviciului militar. Se prevede o discuție interesantă și probabil încă în ședința aceasta va avea loc votarea.

Manifestul de Crăciun al Țarului.

Budapesta. — Lui *Pester Lloyd* i se anunță din București: Țarul a adresat un manifest către trupele rusești, cari luptă în Basarabia, promițându-le că până la Crăciun va fi cucerit Cernăuțul. Manifestul a fost afișat în toate localitățile din Basarabia.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 5 Ianuarie 1916.

Al patrulea Crai dela Răsărit.

Legendă.

Se povestește, că nu trei, ci patru au fost craii, cari văzând steaua în Răsărit, s'au hotărât să se lase conduși de lumina ei, până când vor afla pe Mântuitorul născut. Ei se înțeleseră să se întâlnească la un timp anumit în afară de oraș și să călătorească împreună. Trei din ei s'au și întâlnit la locul știut, dar al patrulea nu veni, și astfel ei plecară singuri la drum, și ajunseră cu bine în Vifleim, găsiseră pe Cristos și îi oferiră darurile lor: aur, smirnă și tămâie.

Al patrulea crai încă pornise spre locul de întâlnire, dar în drumul său el dădu de un om, pe care tâlharii îl jefuiră de tot avutul său și-l mai și bătuseră lăsându-l plin de răni. Craiul legă rănilor omului, îl puse pe calul său și tocmai se eugeta: ce i-ar fi putut oferi, înlocuindu-i astfel pierderea îndurată? când i se păru că aude o voce, care-i zice: „Dă-i una din pietrele scumpe ce le-ai luat pentru rege!”

Al patrulea crai avea adevărat trei pietri scumpe: un diamant, un rubin și un opal, pe cari voia să le dăruiască și el tânărului rege.

El scoase deci diamantul, îl dete omului și plecă în grabă mai departe.

Când ajunse însă la locul de întâlnire, văzu cu părere de rău, că întârziase. Deoarece însă lumina stelei dela Răsărit strălucea și acum tot așa de frumos ca și mai înainte, el porni după ea, zicându-și sine:

— „Poate că deja în orașul cel mai apropiat voi ajunge pe prietenii mei!”

Drumul era însă greu și cum el călăria tot uitându-se după stea, nu mai ajunse nici odată pe prietenii săi. În cele din urmă însă sosi și el în Vifleem, dar găsi satul plin cu soldați romani și de mame cari plângeau, căci Irod dăduse deja porunca că toți copiii sugători să fie uciși. Pretutindeni era numai jale și plâns.

Trecând însă al patrulea crai pe lângă o colibă, tocmai i se dete ocazie să vadă, cum o sârmană mamă se ruga de un soldat să-i crute copilășul. Craiul puse și el rugămintă pe lângă soldat dar acesta nici nu voia să-i asculte, ci cerea în continuu:

— „Dați-mi copilul!”

Atunci craiul auzi o voce lină și dulce, care-i zise:

— „Cearcă și-l înduplecă cu rubinul tău!”

Craiul îi dete trist piatra cea scumpă și copilul rămase în viață.

Craiul porni apoi mai departe în drumul său. Steaua îl conducea de mai bine de 30 ani. El umblase prin Egipt, Nazaret și Galilea, dar nicăiri nu-l văzuse încă pe rege.

Bătrân, sleit de puteri și desamăgit, el ajunse în cele din urmă în Ierusalim și, ca de obicei, întrebă și aici de rege.

„O, da!” — i se răspunse, — „regele Iudeilor e aici; tocmai acum va fi răstignit!”

Și, acestor cuvinte le urmă un rîs batjocoritor, iar craiul se întoarse, trist în altă parte, unde văzu o fetiță frumoasă, care tocmai cădea la picioarele unui om, ce voia să o ducă cu sine. Fata îi datora omului niște bani și deoarece nu era în stare să-i plătească, avea să fie dusă ca sclavă. Ea însă îl ruga să o mai aștepte și totodată îl rugă și pe crai să o scape.

— „Dăi omului opalul tău!” — se auzi în internul craiului vocea dulce.

Acesta era însă tot ce-i mai rămăsese pe seama regelui, și totuși, el dădu opalul, și fata fu liberă.

Deodată însă cerul se întunecă, pământul se cutremură și casele începură să se clatine și să se prăbușească. O piatră, căzând de pe o casă, îl lovi pe crai și-l trânti la pământ. El însă zăcea liniștit și-și zise în sine:

— „Mor fără să fi avut parte de noroc. Pe regele meu nu-l voi vedea niciodată și toate darurile mele le-am împărțit. Se vede, că nu sunt vrednic de o astfel de cinste!”

Dar, tocmai când își zicea acestea în gândul său, o lumină dulce spntecă întunerecul și în această lumină sta un om. Pe fața lui strălucea bunătatea și ochii lui erau asemenea unor stele. Și cu vocea cea plină de blândețe, și de dulceață, care de trei ori șoptise în inima craiului, el îi zise:

„Eu voi fi totdeauna cu tine. Și cecece Tu ai făcut unuia din acești mai mici frați ai mei, mie mi-ai făcut!” („Vestermanns Monatshefte”). **Candid C. Muslea.**

— Pentruca numărul de sărbători al ziarului nostru să poată apărea în dimineața zilei de Vineri, din cauza greutăților tehnice suntem constrânși să scoatem numărul de astăzi redus la 4 pagini. Anunțăm că numărul de sărbători va fi totodată și numărul popular al *Românului* din săptămâna aceasta.

AVIZ ABONAȚILOR ȘI CETITORILOR NOSTRI DIN ROMÂNIA. Aducem la cunoștința stămaților abonați și cetitori ai noștri din România, că d. Gr. Dabija a încetat de a funcționa ca reprezentant și încasator în România al foilor noastre „Românul” și „Poporul Român” din Arad. D. Gr. Dabija, prin urmare, nu mai este îndreptățit a primi nici o sumă, care ar fi menită pentru folie susamintite, fie ca abonament, ca plată de inserțiuni ori altfel de bani. Rugăm deci pe toți stămații noștri abonați din România, că intrucât s'ar sti restanți cu plata abonamentului, acea restanță să binevoiască a o achita fără amânare fie trimițând cu poșta direct aici, („Românul” — Arad, Strada Zrinyi Nr. 1/a) suma restantă, ori plăindu-o la adresa noului nostru reprezentant și încasator, care este d. inginer Ioan Cornea cu domiciliul în București (Strada Alex. Orescu Nr. 27), căci după anul nou vom fi necesități a încasa abonamentele restante din România invocând la caz de trebuință chiar și ajutorul justiției. Rugăm totodată pe toți abonații, prietenii și binevoitorii noștri din România să dea tot concursul lor noului nostru reprezentant d. Ioan Cornea.

Pașa Essad de partea Sârbilor. „Corriere della Sera” anunță că pașa Essad împreună cu toți aderenții săi face toate preparatiunile pentru ca să lupte alături de Sârbi. Dispune deja de o armată de 20,000 oameni.

Prefectul comitatului și orașului Arad. Ziarul oficial de ieri comunică numirea fostului primpretor al cercului Arad Dr. Francisc Baross de Bellus și a marelui proprietar Ioan Kintzig în calitate de prefecți ai comitatului respective orașului Arad.

Timpurile grave și lista de bucate din Lübeck. Un ziar din Hamburg publică ingeniozitatea unui ospătar din Lübeck, care în permanență publică pe lista de bucate următoarea notiță în atențiunea publicului său: Luând în considerație seriozitatea timpurilor noastre, mâncările cu numiri franceze nu pot fi însemnate în lista de bucate, dar cu toate acestea sunt la dispoziția publicului!

Dăruiri. D. Petru Goldis, econom în Socol, a dăruit pentru soldații răniți suma de 5 coroane.

— D. Dimitrie Popoviciu, preot român din Cermei a trimis 20 cor. pentru soldații români cari și-au pierdut vederea pe câmpul de luptă. Mulțumiri!

Pentru prizonierii români. Am anunțat că d. E. Șaraga, cunoscutul librar și anticvar din orașul Iași, a intervenit pe lângă consulatele austro-ungar și rus ca să se remită soldaților români prizonieri în cele două imperii, volume din „Istoria Românilor” de A. D. Xenopol.

Prima mie de exemplare a și fost înaintată consulatului austro-ungar. Ele poartă pe copertă următoarea inscripție: „Donat soldaților români din armata austro-ungară și prizonierilor români din armata rusă, de către E. Șaraga, Iași-România”.

Donațiunea dlui E. Șaraga instituie o faptă laudabilă.

Parastas pentru Spîru Haret. Ni se anunță din București: Joi dimineața s'a oficiat un parastas pentru Sp. Haret, la biserica sf. Vasile, din calea Victoriei, la care au participat membrii familiei. După serviciul divin câțiva prieteni au depus flori pe mormântul decedatului.

Consulul României din Budapesta în concediu. Ni se anunță din Budapesta: D. Gr. Bălculescu, consulul României, a plecat Marți cu trenul de 2 ore d. a. la București în virtutea unui concediu. D. Bălculescu va sta 8 zile în București. În absența dsale, d. Augustin Paul, secretarul consulatului va gira afacerile consulatului.

PURCEI DE ZAHĂR „1916” pe anul nou românesc ofer onorațiilor mei mușterii pe lângă prețuri moderate (dela 2—6 cor.) Primesc pregătirea a orice fel de prăjituri pentru săntele sărbători. În permanent prăjituri pentru cealu precum și zaharicale fiace. Cadourii potrivite de Crăciun!

Comandele pe cari le rezolv urgent și conștincțios, rog a se adresa COFETĂRIEI MATZKY — ARAD.

Kenjro Tokutomi.

Până la moarte...

Roman japonez.

Tradus în românește de: P. Robescu.

(Continuare) (51)

— Foc! — strigă căpitanul, și tunurile bubură iar.

Takeo dete ordin să ridice mortul, și iar își luă locul. Căpitanul văzându-i uniforma plină de sânge, îl întrebă:

— Ești rănit, Kawashima?

— Nu, căpitane, sunt stropi de sânge numai.

— Bine! Să răsunăm pe cel mort.

Tunurile trăgeau mereu, fără întrerupere, pe când vasul inamit cu mare iuteală. Grosul escadrei, făcând cu viteză un arc de cerc, înconjură aripa dreaptă a Chinezilor și ajunse în spatele mamicului.

Prima fază a bătăliei se isprăvisse, și se pregătea să înceapă a doua. Tunurile dela prora vaporului *Maisushima* tăcură, și ofițerii și soldații, profitând de scurtul interval, își șterseră fețele de pulbere, de sudoare și de fum.

Năvile japoneze erau astfel dispuse: escadra voliantă care atacase aripa dreaptă a vrășmașului scoțând afară din luptă pe *Yang-wei* și *Chao-yuen* se pregătea să urmeze grosul escadrei care înconjurase flota chineză și se pregătea s'o atace pe la spate. *Hiyei*, a cincea navă japoneză din escadră, din cauză că nu avea viteză prea mare rămăsese înapoi și era să fie impresurată; atunci, dete mașinei toată puterea și încercă să traverseze linia inamică. Încercarea reuși pe deplin, dar a trebuit s'o scoată din luptă, din cauza unui incendiu care se produsese în interiorul său.

Și *Saikyo-maru* scăpase de pericol; doar *Akagi* vas mic, rămas în fața inamicului și încercă din toate puterile să-și deschidă calea ca să se apropie de *Hiyei*. Cele patru vase ale escadrei volante și cele cinci ale grosului păstrau mereu linia de bătaie. Din flancul inamicului, vasul chinez *Chan-yuen* deschise iar focul. *Yang-wei* era afară din luptă, pentru că urmărea pe *Hiyei* și pe *Akagi*, iar torpiloarele își luară locul, în flancuri.

Mai multe nave, cu *Chen-yuen* și *Ting-yuen* în cap, văzând că Japonezii le-a impresurat, întoarseră prora și porniră în coloană spre grosul escadrei japoneze.

Începea acum faza a treia a bătăliei. Deoarece *Sai kyo-maru* dăduse semnale că *Akagi* și *Hiyei* sunt în pericol, se trimise în ajutorul lor cele mai rezezi nave ale escadrei, în timp ce grosul flotei, descria în coloană un mare arc, impresurând inamicul.

La unu și jumătate flota chineză fusese întoarsă complect, astfel că o parte din escadra japoneză avea în fața sa marea liberă; dar cum însă escadra voliantă atacase din nou escadra inamică, iar cele trei vase cari urmăreau pe *Akagi* și pe *Hiyei* au trebuit să se apere, în chipul acesta flota japoneză se împărțise în două, și luase la mijloc pe inamic.

Amândouă flotele, atât cea japoneză cât și cea chineză, — în ambele națiuni adunase marinarii cei mai experți și cei mai de seamă — se năpustiseră cu furie una la alta. Valurile furioase și spumegate ale Mării Galbene fierbeau amenințătoare în jurul lor, ca niște șerpi uriași în luptă cu un animal marin.

Escadra principală din dreapta și în același timp escadra voliantă din stânga au atacat pe inamic din două părți opuse, și bătălia se încinse și mai grozavă.

(Va urma.)

Ultima oră.

CONVOCAREA CONSILIULUI DE RĂȘBOIU AL QUADRUPLEI.

Paris. — Consiliul permanent de rășboiu al împătritei înțelegeri a fost convocat din nou pentru a lua hotărâri importante.

EPISCOPUL GHERLEI DIN NOU GRAV BOLNAV.

Budapesta. — Se anunță din Kalocsa: P. Sa episcopul Gherlei, Dr. Vasile Hossu, care a venit aci să petreacă sărbătorile Crăciunului catolic la mitropolitul Várady, — s'a imblonăvit din nou în mod grav. Se așteaptă sosirea profesorului Dr. Tornaî, care să hotărască dacă P. Sa să se întoarcă în Budapesta, sau să se odinească câtva timp la Kalocsa.

RĂȘBOIUL ABIA ACUM VA ÎNCEPE?

Lugano. — Ziarul italian „Secolo” din Roma constată că puterile centrale s'au prea grăbit cu svonirea în lume despre terminarea definitivă a rășboiului balcanic. Dimpotrivă, spune ziarul italian, rășboiul va începe abia de aci înainte.

MOARTEA LUI SARAFFOFF LA SOFIA.

Constantinopol. — Se anunță din Sofia, că veteranul Petre Saraffoff, originar din Libahovo (Nevrokop), a decedat la Sofia în etate de 70 de ani. El este tatăl renumitului șef macedonean Boris Saraffoff, care a jucat un rol din cele mai importante, ca șef suprem al comitetului central revoluționar bulgar din Macedonia, din al cărui ordin a fost asasinat în București în 1900, luptătorul român macedonean Ștefan Mihăileanu și care a fost asasinat, la rândul lui, la Sofia împreună cu un alt șef macedonean-bulgar, Garvanoff, de către revoluționarii macedoneni-bulgari, Sandansky și Panița.

Bibliografie.

Dr. Eracle Sterian: „Tout pour l'enfant”, comedie dramatică în trei acte, reprezentată întâia oară la Paris, pe scena Teatrului Antoine la 29 Iunie 1913. București, ediția dela *Revue Roumaine*, 1915.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Ghiță — Beregsău. Am primit cărțile.

George Vihovici — Vășcăuț. Primit 7 cor. 60 fil. abon. până la 31 Martie 1916. Ziarul dela noi vi se expediază regulat.

Au plătit în abonament următorii: D. George Botta, Dorgoș 7 cor. pe quart. I. 1916; d. Andrei Ionaș, Lățunaș 7 cor. până la 15/II 1916; d. Ioan Papp, Drăgești 21 cor. până la 31 Maiu 1916; d. Ioan Pincu, Rafna 14 cor. până la 30 Aprilie 1916; d. Simion Stănuț, Feldpost 43, cor. 4.80 până la 31 Ianuarie 1916; d. Nicolae Popovici, Rozsafalva 14 cor. până la 30 Iunie 1916.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Tiparul tipografiei „Concordia” societate pe acții în Arad. — Editor responsabil LAURENȚIU LUCA.